

ІСТОРІЯ ТА ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА, ФІЛОСОФІЯ ПРАВА

Волошина В.В.

студентка;

Корнєєв Ю.В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
Національний авіаційний університет*

ЮРИДИЧНІ ОСОБИ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ

Юридичні особи відносяться до головних суб'єктів міжнародного приватного права (далі – МПП). Діяльність таких осіб не обмежуються територією держави, де саме її було створено, а й може поширюватися на територію іншої держави. Звідси і виникають питання колізійного і матеріально-правового характеру, які мають вирішуватися в рамках МПП.

Як зазначається в Генеральній угоді про торгівлю послугами (ГАТС), яка була прийнята 1994 р., термін «юридична особа» – охоплює будь-яку юридичну освіту, належним чином засноване або організоване іншим шляхом відповідно до застосованого законодавства з метою отримання прибутку або без таких цілей і приналежне до приватного або публічного сектору, в тому числі суспільство, що знаходиться в довірчому управлінні (траст), товариство (партнерство), спільне підприємство, індивідуальне підприємство, або асоціація [1]. Отже, юридичні особи є головними суб'єктами у МПП, з погляду на те, яку роль вони відіграють у міжнародних господарських відносинах.

Слід розглянути правосуб'єктність юридичної особи. Саме правосуб'єктність юридичної особи визначається державою, на території якої знаходиться юридична особа. Як тільки держава дозволяє створення юридичної особи, той правова система такої держави повинна регулювати правосуб'єктність такої особи [2, с. 147]. Тобто, визначити правосуб'єктність юридичної особи можливо лише за положеннями прав тієї держави, на якій була створена така особа.

В. Л. Чубарєв, у своїй статті зазначає, що при визначення такого зв'язку, а саме: зв'язок між юридичною особою та державою, є нелегким процесом. Науковець наводить приклад беручу за основу континентальні держави. Розглянемо цей приклад: у континентальних державах Західної Європи (Франція, ФРН, Італія, Швейцарія, тощо) правом за яким визначається правосуб'єктність юридичної особи, вважається закон місця знаходження адміністративного центру цієї особи, у той час в таких країнах в яких панує так зване загальне право (США, Велика Британія), визначається законом держави місця реєстрації статуту юридичної особи. Тому, якщо така

організація, має статут який зареєстрований в Канаді, а місце правління в Іспанії, у Франції буде визнана – іспанською, а у Англії – канадською юридичною особою [3, с. 104].

Отже, даним прикладом науковець хотів показати, що статус юридичних осіб, може визначатися різними способами, незалежно у якій державі буде зареєстрована дана організація, все залежить від різного правопорядку у державі. Наприклад, у одній державі така правосуб'єктність визначатиметься саме за місцем де виникла дана юридична особа, а в іншій, де здійснює свою підприємницьку діяльність така особа.

З поняттям «юридичні особи» пов'язані такі поняття, як : «національність», «особистий статус» та «особистий закон». Ці поняття слід розмежовувати. На думку Л. А. Лунца, М. М. Богуславського, яку підтримує Л. О. Лялікова, поняття «національність» означає і «особистий статус», і «державну приналежність» юридичних осіб. Нині М. М. Богуславський вказує на те, що особистий закон юридичної особи визначається її «національністю». Ю. М. Юмашев вважає, що «національність» компаній вказує, закон якої держави є «особистим законом» чи «особистим статутом». Протилежну позицію займає В. П. Звєков, зазначаючи, що особистий закон юридичної особи визначає його державну приналежність, «національність» і вирішує на цій основі питання її статусу [4, с. 245].

У Законі України «Про міжнародне приватне право» 2005 р. поняття «національність» так і не використано. Проте, у ст. 25 міститься поняття «особистий закон юридичної особи». Де зазначено, що «особистим законом юридичної особи вважається право держави місцезнаходження юридичної особи» [5].

Розглядаючи термін «національність» у МПП слід зазначити, що він застосовується до юридичних осіб умовно. Під національністю юридичної особи розуміється приналежність юридичної особи до певної держави [6, с. 15]. Термін «національність» до юридичних осіб значно відрізняється від застосування його до фізичних осіб. Категорія «національність» до юридичних осіб використовується для розмежування власних (національних) і чужих (іноземних) компаній.

Щодо особистого закону юридичної особи, слід зазначити, що він відрізняється від державної приналежності(національності) такої особи. На основі особистого статусу юридичної особи, можна виділити п'ять критерії особистого закону :

- 1) статус організації особистого закону;
- 2) вимоги до найменування юридичної особи;
- 3) порядок набуття прав і обов'язків;
- 4) зміст та обсяг правоздатності юридичної особи тощо [4, с. 311].

На думку Л. І. Радченка : «Необхідно підкреслити що у зв'язку з тим, що іноді виникає ототожнення понять «національність» і особистий закон, не буде помилкою і такий вираз: «особистим законом цієї юридичної особи є українське законодавство». В останньому випадку увага акцентується саме на особистому законі юридичної особи. Однак попередньо слід зауважити, що

якщо юридична особа є українською, то її особистим законом буде українське законодавство, коли ж юридична особа німецька – її особистим законом, відповідно, буде німецьке законодавство» [7, с. 591].

Отже, виділивши та проаналізувавши поняття та статус юридичних осіб, слід зазначити, що юридичні особи є головними суб'єктами у економічних відносинах, тому їх правосуб'єктність досліджується саме міжнародним приватним правом. До юридичної особи відносяться такі поняття, як «національність», «особистий статут» та «особистий закон», дані визначення пов'язані між собою, але як було зазначено вище, їх потрібно розмежовувати, адже вони різні за значенням. Хотілося зазначити, що існує багато думок щодо визначення цих понять, різні науковці мають своє бачення, одні вважають, що ці поняття слід розмежовувати, інші ж навпаки, що дані визначення є ідентичні між собою і вони мають бути з'єднані в одне ціле. На нашу думку, слід внести певні зміни до ЗУ «Про міжнародне приватне право» а саме :

- 1) закріпити у цьому законі термін «національність» юридичної особи;
- 2) надати визначення понять «особистий закон» та «особистий статут» юридичних осіб.

Тобто, закріпити ці поняття на законодавчому рівні.

Список використаних джерел:

1. Генеральна угода про торгівлю послугами (ГАТС 1994) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_017
2. Толстых В. Л. Международное частное право: коллизионное регулирование / В. Л. Толстых. – СПб. : Юрид. центр Пресс, 2004. – 526 с.
3. Чубарев В. Л. Статус юридичної особи у міжнародному приватному праві / В. Л. Чубарев // Вісн. Академії адвокатури України. – 2009. – 3(16). – С. 104-109.
4. Підручник. – 4-те вид., перероб і допов. / Фединяк Г.С., Фединяк Л.С. – К.: Атіка, 2009. – 500 с.
5. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23 червня 2005 року // Відомості Верховної Раді України. – 2005. – № 32. – Ст. 422.
6. Чорнолуцький Р. В. Проблеми правосуб'єктивності осіб у колізійному праві України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Р. В. Чорнолуцький; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2006. – С 15-16.
7. Радченко Л. И. Доктринальные проблемы толкования личного статута и «национальности» юридического лица / Л. И. Радченко // Альманах цивилистики. – Вып. 5. – 2012. – С. 591-592.